

34 Ipsam talis.] V. C. raptorem talis, vel ipsam talem, repudiatorum, vel ipsam talem professionis, &c.

XXXVI. Item ex Concilio TOLETANO X. c. 5. [an. 656. in Hispania.] Modus, & solemnitas faciendi Professionis hoc ordine servetur.

Omnis femina veniens ad sacram Religionem pallio capita sua contegant, conscriptam roboratamque Professionem faciant; postquam scripturam non sinantur relabi ad prevaricationis audaciam. §. 1. Quae vero ex his omnibus fuerint reperta animus, aut vestem in transgressionem dedisse; excommunicationis sententiam ferant: & rursus mutato habitu in Monasteriis, donec diem ultimum claudant, sub arumnis arduae poenitentiae maneant religatae.

CORR. ROM.] In quinto canone decimi Concilii Toletani, primum statuitur, ut feminae, quae antea Religiosa veste erant indutae, moventur: & si parere holuerint, etiam vi cogantur in Religiosa vita perseverare: & postea subiungitur, Omnes tamen haec, seu venientes ad primam Religionem, seu post transgressum vestimentis iteratam conversionem, sicut praemisum est, & pallio capita contegant, & conscriptam, roboratamque professionis faciunt scripturam, per quam ulterius non sinantur relabi ad prevaricationis audaciam. Quae vero, &c. Panormia cetera habet, ut Gratianus; tantum post vers. faciant, addit, scripturamque.

XXXVII. Item ex Concilio ARELATENSIS. [Simo ex Capit. lib. 6. c. 414. c. an. 847. Romae in Germania.] Filii perditionis sunt, qui violant corpora seminarum Deo sacratarum.

Ciendum est omnibus, quod Deo sacratarum seminarum corpora per votum propriae sponsonis, & verba Sacerdotis Deo consecrata esse templa, scripturarum testimonis comprobantur: & ideo violatores earum sacrilegi, & iuxta Apollolum filii perditionis esse notantur.

XXXVIII. Item u. [Simo ex Conc. Tolet. III. c. 10. an. 589. in Hispania.] De eodem. P A L E A.

Viduae, si priusquam continentiam profiteantur, nubere elegerint; illis nubant, quos propria voluntate voluerint habere maritos. Similis conditio & de virginibus habeatur: nec extra voluntatem parentum, vel suam cogantur accipere maritos.

XXXIX. Item GREGORIUS I. Anthemo Subdiacono, in Epist. 40. lib. 1. [an. 591. Romae in Campaniam.] In Monasterio recludentur Monachi uxori sociati.

ET quia aliquos Monachorum usque ad tantum nefas profuisse cognovimus, ut uxores publice sortiantur; sub omni vigilantia eos requiras, & inventos digna coactione in Monasteriis, quorum Monachi fuerant, retransmittas.

XL. Item INNOCENTIUS Papa II. in Concilio Romano, c. 7. §. ut lex. [an. 1139. Romae.] Post professam continentiam, quisquis uxorem duxerit, ab ea separatur.

UT lex continentiae, & Deo placens munditia in Ecclesiasticis personis, & sacris Ordinibus dilatetur; statim, quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Regulares Canonici, Monachi, atque Conventus profelli, qui sanctum transgredientes propositum, uxores sibi copulare praesumpserint; separantur. Huiusmodi namque copulationem, quam contra Ecclesiasticam regulam constat esse contractam, matrimonium non esse censemus. Qui etiam ab invicem separati, pro tantis excessibus condignam poenitentiam agant. Idiplum quoque de Sanctimonialibus feminis, si (quod ablit) nubere attentaverint, observari decernimus.

GRATIAN. His omnibus autoritatibus voventes prohibentur contrahere matrimonia; & quidam eorum, si contraxerint, separari iubentur. §. 1. Contra talium separationes peccatum esse asserit, ita dicens

XLI. AUGUSTINUS in libro de bono Vi-duitatis, c. 8. [c. an. 401. in Africa.] Conjugia Voventium non sunt dissolvenda.

Nuptiarum bonum semper est quidem bonum: sed in populo Dei fuit aliquando Legis obsequium: nunc est infirmitatis remedium: in quibusdam vero humanitatis solatium. Filiorum quippe procreationem operam dare, non canino more per usum promiscuum feminarum, sed honesto ordine conjugali, non est in homine improbandus affectus: & ipsum tamen laudabilius transcendit, & vincit caelestia cogitans animus Christianus. Sed quoniam, sicut ait Dominus, non omnes capiunt verbum hoc; quae potest capere, capiat: quae se non continet, nubat: quae non cepit, deliberet: quae aggressa est, perseveret: nulla adversario detur occasio: nulla Christo subtrahatur oblatio.

Matth. 19. b. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae putat lapiarum a sancto proposito feminarum, si nupserint, non esse conjugia, non parvum malum; ut a maritis separantur uxores, quasi adulterae sint, non uxores: & cum volunt illas separatas reddere continentiae; faciunt maritos earum adulteros veros, cum suis uxoris vivis alteras duxerint.

§. 5. Quapropter non possum quidem dicere a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulterae esse non conjugia: sed plane non dubitaverim dicere lapsas, & ruinas a castitate sanctiore, quae vovetur Deo, adulteris esse peiores. Si enim (quod nullo modo dubitandum est) ad offensionem Christi pertinet, cum membrum eius fidem non servat marito; quanto gravius offenditur, cum illi ipsi non servatur fides in eo, quod exigit oblatum, qui non exegerat offerendum? Cum enim quique non reddidit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vocavit; tanto magis fraudati voti auget iniquitatem, quanto minus habuit vovendi necessitatem.

CORR. ROM. a Nubunt.] In aliquot vetustis, & originali legitur, non nubunt: & utraque lectio videtur ferri posse. Multa vero alia ex ipso B. Augustino sunt emendata.

XLI. Item GELASIVS in Epistola ad Episcopos Lucaniae, & Brutorum, cap. 23. [an. 494. Romae in Lucaniam.] De Viduis, quae primam fidem irritam fecerunt.

DE Viduis sub nulla benedictione velandis superius late, sufficienterque praediximus. Quae, si propria voluntate professam pristinam conjugii castitatem mutabili mente calcaverint; periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare: quia iuxta Apollolum primam fidem irritam fecerunt. Sicut enim si se forsitan continere non poterant; secundum Apollolum, nubere nullatenus verabatur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiae fidem debent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, sed solum adhortationes praemii sempiterni, poenaeque proponere Divini iudicii: ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro te rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, quod de earum moribus, actibusque B. Paulus Apollolus restat. Quod plenius exponere praeterimus; ne texus initalibus non tam detineri, quam admoneri videatur.

§. 1. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae putat lapiarum a sancto proposito feminarum, si nupserint, non esse conjugia, non parvum malum; ut a maritis separantur uxores, quasi adulterae sint, non uxores: & cum volunt illas separatas reddere continentiae; faciunt maritos earum adulteros veros, cum suis uxoris vivis alteras duxerint.

§. 1. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae putat lapiarum a sancto proposito feminarum, si nupserint, non esse conjugia, non parvum malum; ut a maritis separantur uxores, quasi adulterae sint, non uxores: & cum volunt illas separatas reddere continentiae; faciunt maritos earum adulteros veros, cum suis uxoris vivis alteras duxerint.

§. 5. Quapropter non possum quidem dicere a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulterae esse non conjugia: sed plane non dubitaverim dicere lapsas, & ruinas a castitate sanctiore, quae vovetur Deo, adulteris esse peiores. Si enim (quod nullo modo dubitandum est) ad offensionem Christi pertinet, cum membrum eius fidem non servat marito; quanto gravius offenditur, cum illi ipsi non servatur fides in eo, quod exigit oblatum, qui non exegerat offerendum? Cum enim quique non reddidit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vocavit; tanto magis fraudati voti auget iniquitatem, quanto minus habuit vovendi necessitatem.

CORR. ROM. a Nubunt.] In aliquot vetustis, & originali legitur, non nubunt: & utraque lectio videtur ferri posse. Multa vero alia ex ipso B. Augustino sunt emendata.

XLI. Item GELASIVS in Epistola ad Episcopos Lucaniae, & Brutorum, cap. 23. [an. 494. Romae in Lucaniam.] De Viduis, quae primam fidem irritam fecerunt.

DE Viduis sub nulla benedictione velandis superius late, sufficienterque praediximus. Quae, si propria voluntate professam pristinam conjugii castitatem mutabili mente calcaverint; periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare: quia iuxta Apollolum primam fidem irritam fecerunt. Sicut enim si se forsitan continere non poterant; secundum Apollolum, nubere nullatenus verabatur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiae fidem debent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, sed solum adhortationes praemii sempiterni, poenaeque proponere Divini iudicii: ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro te rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, quod de earum moribus, actibusque B. Paulus Apollolus restat. Quod plenius exponere praeterimus; ne texus initalibus non tam detineri, quam admoneri videatur.

§. 1. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae putat lapiarum a sancto proposito feminarum, si nupserint, non esse conjugia, non parvum malum; ut a maritis separantur uxores, quasi adulterae sint, non uxores: & cum volunt illas separatas reddere continentiae; faciunt maritos earum adulteros veros, cum suis uxoris vivis alteras duxerint.

§. 5. Quapropter non possum quidem dicere a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulterae esse non conjugia: sed plane non dubitaverim dicere lapsas, & ruinas a castitate sanctiore, quae vovetur Deo, adulteris esse peiores. Si enim (quod nullo modo dubitandum est) ad offensionem Christi pertinet, cum membrum eius fidem non servat marito; quanto gravius offenditur, cum illi ipsi non servatur fides in eo, quod exigit oblatum, qui non exegerat offerendum? Cum enim quique non reddidit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vocavit; tanto magis fraudati voti auget iniquitatem, quanto minus habuit vovendi necessitatem.

CORR. ROM. a Nubunt.] In aliquot vetustis, & originali legitur, non nubunt: & utraque lectio videtur ferri posse. Multa vero alia ex ipso B. Augustino sunt emendata.

XLI. Item GELASIVS in Epistola ad Episcopos Lucaniae, & Brutorum, cap. 23. [an. 494. Romae in Lucaniam.] De Viduis, quae primam fidem irritam fecerunt.

DE Viduis sub nulla benedictione velandis superius late, sufficienterque praediximus. Quae, si propria voluntate professam pristinam conjugii castitatem mutabili mente calcaverint; periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare: quia iuxta Apollolum primam fidem irritam fecerunt. Sicut enim si se forsitan continere non poterant; secundum Apollolum, nubere nullatenus verabatur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiae fidem debent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, sed solum adhortationes praemii sempiterni, poenaeque proponere Divini iudicii: ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro te rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, quod de earum moribus, actibusque B. Paulus Apollolus restat. Quod plenius exponere praeterimus; ne texus initalibus non tam detineri, quam admoneri videatur.

§. 1. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae putat lapiarum a sancto proposito feminarum, si nupserint, non esse conjugia, non parvum malum; ut a maritis separantur uxores, quasi adulterae sint, non uxores: & cum volunt illas separatas reddere continentiae; faciunt maritos earum adulteros veros, cum suis uxoris vivis alteras duxerint.

§. 5. Quapropter non possum quidem dicere a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulterae esse non conjugia: sed plane non dubitaverim dicere lapsas, & ruinas a castitate sanctiore, quae vovetur Deo, adulteris esse peiores. Si enim (quod nullo modo dubitandum est) ad offensionem Christi pertinet, cum membrum eius fidem non servat marito; quanto gravius offenditur, cum illi ipsi non servatur fides in eo, quod exigit oblatum, qui non exegerat offerendum? Cum enim quique non reddidit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vocavit; tanto magis fraudati voti auget iniquitatem, quanto minus habuit vovendi necessitatem.

CORR. ROM. a Nubunt.] In aliquot vetustis, & originali legitur, non nubunt: & utraque lectio videtur ferri posse. Multa vero alia ex ipso B. Augustino sunt emendata.

XLI. Item GELASIVS in Epistola ad Episcopos Lucaniae, & Brutorum, cap. 23. [an. 494. Romae in Lucaniam.] De Viduis, quae primam fidem irritam fecerunt.

DE Viduis sub nulla benedictione velandis superius late, sufficienterque praediximus. Quae, si propria voluntate professam pristinam conjugii castitatem mutabili mente calcaverint; periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare: quia iuxta Apollolum primam fidem irritam fecerunt. Sicut enim si se forsitan continere non poterant; secundum Apollolum, nubere nullatenus verabatur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiae fidem debent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, sed solum adhortationes praemii sempiterni, poenaeque proponere Divini iudicii: ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro te rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, quod de earum moribus, actibusque B. Paulus Apollolus restat. Quod plenius exponere praeterimus; ne texus initalibus non tam detineri, quam admoneri videatur.

§. 1. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae putat lapiarum a sancto proposito feminarum, si nupserint, non esse conjugia, non parvum malum; ut a maritis separantur uxores, quasi adulterae sint, non uxores: & cum volunt illas separatas reddere continentiae; faciunt maritos earum adulteros veros, cum suis uxoris vivis alteras duxerint.

§. 5. Quapropter non possum quidem dicere a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulterae esse non conjugia: sed plane non dubitaverim dicere lapsas, & ruinas a castitate sanctiore, quae vovetur Deo, adulteris esse peiores. Si enim (quod nullo modo dubitandum est) ad offensionem Christi pertinet, cum membrum eius fidem non servat marito; quanto gravius offenditur, cum illi ipsi non servatur fides in eo, quod exigit oblatum, qui non exegerat offerendum? Cum enim quique non reddidit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vocavit; tanto magis fraudati voti auget iniquitatem, quanto minus habuit vovendi necessitatem.

CORR. ROM. a Nubunt.] In aliquot vetustis, & originali legitur, non nubunt: & utraque lectio videtur ferri posse. Multa vero alia ex ipso B. Augustino sunt emendata.

XLI. Item GELASIVS in Epistola ad Episcopos Lucaniae, & Brutorum, cap. 23. [an. 494. Romae in Lucaniam.] De Viduis, quae primam fidem irritam fecerunt.

DE Viduis sub nulla benedictione velandis superius late, sufficienterque praediximus. Quae, si propria voluntate professam pristinam conjugii castitatem mutabili mente calcaverint; periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare: quia iuxta Apollolum primam fidem irritam fecerunt. Sicut enim si se forsitan continere non poterant; secundum Apollolum, nubere nullatenus verabatur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiae fidem debent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, sed solum adhortationes praemii sempiterni, poenaeque proponere Divini iudicii: ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro te rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, quod de earum moribus, actibusque B. Paulus Apollolus restat. Quod plenius exponere praeterimus; ne texus initalibus non tam detineri, quam admoneri videatur.

§. 1. In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali, & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expectatur: qua expectata, & electa, & voti debito oblata, iam non solum capessere nuptias; sed etiam si non nubant, nubere velle damnable est. Nam ut hoc demonstraret Apollolus, non ait, cum in deliciis egerint, in Christo nubunt; sed, nubere volunt, habentes (inquit) damnationem: quoniam primam fidem irritam fecerunt: cui non nubendo, tamen volent; non quia ipsae Nuptiae, vel talium damnandae iudicentur: sed damnatur propositum damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio a bono inferiore, sed ruina ex bono superiore. Postremo damnantur tales, non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentiam primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apollolus; noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplexus sanctitatis propositum nubunt: non quia non dampnantur, sed ne in eis ipse Nuptiae damnari putarentur: sed cum dixisset, nubere volunt: continuo addidit, damnationem habentes; & dixit, quare: quoniam primam fidem irritam fecerunt: ut voluntas, quae a proposito cecidit, appareat esse damnata, sive subsequatur Nuptiae, sive desinat. §. 2. Proinde, qui dicunt, tallum Nuptias non esse nuptias, sed potius adulterium; non mihi videntur satis acute, ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugium dicuntur eligere, quae Christiana sanctitate nubunt: hinc argumentantur quidam dicentes, si viro suo vivo, quae alteri nubat, adultera est; sicut ipse Dominus in Exangelo diffinit; viro ergo Christo, cui mors ultra non dominatur; quo conjugium eius elegerit, si homini nubat, adultera est. §. 3. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur: sed parum attendunt hanc argumentationem quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim laudabiliter etiam vivente viro, ex eius consentu continentiam femina Christo voveat; iam secundum istorum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Christum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, qui vivente viro nubat. Deinde cum prima Nuptiae melioris sint merito, quam secunda; ablit, ut sanctarum viduarum iste sit sensus, ut Christus eis videatur quasi secundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quando viris suis fideliter subdite serviebant) non carnaliter, sed spiritaliter virum, qui Ecclesia ipsa, cuius membra sunt, conjungit: quae fidei, ipsi, & charitatis integritate non in solis Virginitatis sacris, sed etiam Viduis, & conjugatis fidelibus tota virgo est. Universe quippe Ecclesiae, cuius illa membra sunt, Apollolus dicit: Aperte vos tui viro virginem castam exhibere Christo. Novit autem ille Virginem conjugem sine corruptione stare, quem in ipsa etiam carne potuit mater sine corruptione procreare. §. 4. Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, quae